

Cuprins

Cuvînt-inainte.....	5
Generația '27 și elita ei criterionistă.....	9
Între extretele politice.....	20
Concepțele: „extremă dreaptă” și „extremă stîngă”.....	34
Opțiunile politice ale membrilor generației '27	48
Klaus Mann și tînără generație europeană ...	61
Trei pledoarii antitotalitare	85
Ce oferă cele două extreme politice.....	98
De ce mai mulți la dreapta decît la stînga?	125
Convertirea politică a lui Eliade. Studiu de caz.....	129
Despre culpa, adică despre tinerii ideologi și despre victime	154

Marta
PETREU
Generația '27
între Holocaust și Gulag
Mircea Eliade și Klaus Mann
despre generația tânără

POLIROM
2016

Ce oferă cele două extreme politice

Din punct de vedere politic, oferta comunitismului și cea a legionarismului, cele două extreme gemene și dușmane, prezintă, pe lîngă evidente puncte de divergență, foarte importante coincidențe doctrinare.

1. Comunismul și legionarismul (folosesc această ordine respectând cronologia: P.C.d.R. a fost înființat în 1921, iar Legiu-nea în 1927) au în comun mesianismul revoluționar. În România interbelică, ideea unei revoluții care să radă de pe fața pămîntului ordinea existentă și să instaureze o ordine nouă și o „lume nouă”, fericitoare, a fost permanent invocată. Ideea revoluționară venea de peste tot; iar sindromul revoluționar are o legătură directă cu Revoluția Socialistă din octombrie și a fost întreținut de simpla existență a Uniunii Sovietice; în plus, prin Comintern și prin partidele afiliate, aceasta a încercat permanent să destabilizeze sistemul de valori

al Europei și să grăbească așteptata revoluție mondială (care, după Lenin, trebuia neapărat să cuprindă în primul rînd Germania). Valul revoluționar care a urmat Primului Război Mondial (Germania, Ungaria), revoluția fascistă a lui Mussolini (1922) și revoluția național-socialistă a lui Hitler (ajuns la putere în 1933) au alimentat, toate, o atmosferă de ruptură, în Europa și în România deopotrivă.

Documentele P.C.d.R. și ale U.T.C.-ului din anii 1921-1940 vorbesc despre „pericolul revoluției ce atîrnă asupra României capitalisto-moșierești” și despre „adîncă radicalizare și revoluționarizare a maselor largi muncitorești de la orașe și sate” și anunță că „antagonismele din lagărul burghezo-moșieresc se adîncesc”: ele vestesc că „forțele revoluționare” sub „conducerea Partidului comunist vor da lovitura nu numai planurilor economice burghezo-moșierești, ci și regimului capitalist”; cît privește România, aceasta „a intrat definitiv și fără putință de oprire în perioada revoluției muncitorilor”¹. La fel,

---

1. *Documente din istoria Partidului Comunist din România. IV. 1934-1937.* [București]. Editura de Stat pentru Literatură Politică, 1957, pp. 9-10, 13, 23-34.

documentele Partidului comunist proclamă că „Revoluția Rusă este revoluția noastră”¹, respectiv că „fiecare luptător roșu este conștient că el este un soldat al revoluției mondiale”².

La rîndul lor, legionarii propun propria revoluție, „revoluția națională”. Teoreticianul ei a fost Vasile Marin. De pe urma revoluției naționale urma să ia ființă „statul național totalitar”, statul „unificat, autoritar, totalitar, legionar, de mîine”, statul „național-creștin-românesc legionar, de mîine”³.

Comuniștii și legionarii și-au fost reciproc dușmani. Corneliu Zelea Codreanu își face o onoare din acțiunile anticomuniste de la Iași la care a participat imediat după Primul Război Mondial. Iar comuniștii români, din ordinul Cominternului,

---

1. *Documente din istoria Uniunii Tineretului Comunist din România, 1917-1944*, editor: Institutul de Istorie a Partidului de pe lîngă C.C. al P.M.R., București, Editura Tineretului, 1958, p. 45.

2. *Ibidem*, p. 198.

3. Vasile Marin, *Crez de generație* (1937), cuvînt înainte de Corneliu Zelea Codreanu, prefată de Nae Ionescu, biografia lui Vasile Marin de Mihail Polihroniade, ediție îngrijită de Radu-Dan Vlad, București, Editura Majadahonda, 1997, pp. 163, 50-51, 140.

au atacat „mișcarea antisemită-fascistă”¹ încă din 1924, apoi au urmat linia sinuoasă a „luptei antifasciste”, aşa cum a fost aceasta dictată de Comintern.

2. Și ideologia comunistă, și aceea legionară atacă, violent, democrația: democrația românească, dar și ideea de democrație în sine.

Comuniștii declară din start: „P.C.d.R. nu crede în democrația burgheză. Democrație, parlament, alegeri libere, egalitate, cînd la putere se află burghezia, care dispune de toate mijloacele materiale și morale pentru a-i însela pe muncitori, toate acestea nu sunt decît o minciună”²; sau: democrația de la noi este „pentru mânunchiul de exploataitori și asupritorii, în frunte cu regele și camarila”³. Un manifest al C.C. al P.C.d.R. din 1924 pune întrebarea strategică: „Încontro?”, răspunzînd apoi:

Nici cu „democrația” confuză și neputincioasă! Nici cu fascismul îngust și înselător!

-
1. *Documente din istoria Uniunii Tineretului Comunist din România*, „Manifest al C.C. al P.C.d.R.”, editat în 1924, p. 86.
  2. *Documente din istoria Partidului Comunist din România*, III, 1929-1931, (București), Editura de Stat pentru Literatură Politică, 1955, p. 149.
  3. *Ibidem*, IV, p. 190.

Numai cu forțele de avangardă ale poporului muncitor! Luptă hotărâtă împotriva oligarhiei capitalisto-financiare!¹

În locul „democrației pacifiste [care] dezarmează”², comuniștii propun „gonirea de la putere a burgheziei și instaurarea dictaturii proletariatului, adică a unui guvern muncitorească țărănesc”³.

Legionarii, la rîndul lor, atacă democrația „de import”⁴, găsindu-i toate viciile, că e coruptă, că a dat drept de vot evreilor și celorlalți minoritari prin Constituția din 1923, că este în slujba marii finanțe, că e neautoritară, neelitistă, că sparge unitatea sufletească a neamului, că aritmizează societatea etc.⁵

1. *Documente din istoria Uniunii Tineretului Comunist din România*, p. 88.
2. *Ibidem*, p. 87.
3. *Ibidem*, p. 150.
4. Vasile Marin, „Contraofensiva statului demoliberal”, în *Axa*, 14 mai 1933; vezi *Idem, Crez de generație*, p. 173.
5. Corneliu Zelea Codreanu, *Pentru legionari*, Sibiu, Editura „Totul pentru Țară”, 1936, capitolul „Democrația împotriva neamului”, pp. 409-440; Vasile Marin, *Crez de generație*, pp. 49-51, 112-114, 142-144, 166-178. Vezi și Marta Petreu, *Cioran sau un trecut deocheat*, capitolul „Doctrina legionară”, pp. 55-92.

Criza democrației în perioada interbelică a fost o realitate dramatică, iar atacul colectivismelor contra democrației liberale și ideea de schimbare prin revoluție au avut o intensitate atât de mare, încit pînă și un autor cu convingeri democratice precum Eugen Ionescu, ostil atât comunismului, cât și extremității drepte, deopotrivă din Europa și din România, constată că „vechile democrații” și-au pierdut puterea de atracție și au devenit „aproape tot așa de funeste ca regimurile comuniste sau de extremă dreaptă”, astfel că ar trebui reînsuflătite printr-un „suflu nou”¹ și ajutate să redescopere o mistică – eventual a libertății – prin care să se vitalizeze.

3. Și comuniștii, și legionarii au avut un ideal mesianic, *mîntuitor*, realizabil după ce democrația românească va fi ștearsă de pe fața țării și se va săvîrși revoluția.

Extrema stîngă promitea mîntuire universală: un manifest din 1917 chema: „Sus inimile, români! Adunati-vă sub steagul

---

1. Eugen Ionescu, „Scrisori din Paris”, II, IV, în *Vîața românească*, ian. 1939, mart. 1940; vezi Idem, *Război cu toată lumea*, 2, pp. 220, 232. Vezi și Marta Petreu, *Ionescu în țara tatălui*, pp. 55-56.

Marta Petreu

Blaga, între legionari și comuniști

